

## DEBRECENI ÍTÉLŐTÁBLA

Pf.II.20.585/2016/4. szám

A Debreceni Ítéltábla dr. Jakab Rita ügyvéd (cím) által képviselt I.rendű felperes neve I. és II.rendű felperes neve II. rendű (mindketten: cím) felpereseknek - megbízó neve (cím) megbízásából dr. Lendvai András ügyvéd ügyintézője mellett a Lendvai és Szörényi Ügyvédi Iroda (cím) által képviselt alperes neve (cím) alperes ellen szerződés létre nem jöttének megállapítása iránt indított perében a Miskolci Törvényszék 13.P.21.658/2013/13. sorszámu ítélete ellen a felperesek 14. sorszáma alatt benyújtott és 15. sorszáma alatt indokolt fellebbezése folytán - tárgyaláson kívül - meghozta a következő

ítéletet:

Az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Ez ellen az ítélet ellen nincs helye fellebbezésnek.

Indokolás

2006. augusztus 18-án a **gazdasági társaság**-vel (a továbbiakban: hitelező) egy közjegyzői okiratba foglaltan az adós I. rendű felperes kölcsönszerződést, annak biztosítására a zálogkötelezett II. rendű felperes a lakásingatlanára jelzálogszerződést kötött és megállapodtak a zálogjogból való kielégítési jog megnyílása és gyakorlása tárgyában.

A kölcsönszerződés szerint a hitelező hitelcél nélkül 15 428 svájci frank (CHF), legfeljebb 2 385 000 forint, a devizában nyilvántartott kölcsön nyújt 20 év futamidőre. A folyósítási jutalék 75 000 forint, az induló évi, egy éves kamatperiódusonként változó ügyleti kamat 4,1 %, a kezelési költség 1,9 %, a teljes hiteldíj mutató 6,95 %. A hitelező jogosult egyoldalúan megváltoztatni az ügyleti kamatláb, a kezelési költség, a hitel igénybevételevel kapcsolatos egyéb díjak, jutalékok, költségek mértékét. Az induló törlesztőrészlet havi 77,14 CHF, az adós annak forint ellenértékét fizeti. Az adós kijelentette, hogy a hitelező tájékoztatása alapján tisztában van a hitel igénybevételevel együtt járó és kizárólagosan őt terhelő kockázatokkal, különösen a forint svájci frankhoz viszonyított árfolyamának kedvezőtlen változásából adódó árfolyamkockázattal.

A hitelező jogutóda beolvadás folytán az alperes, a nevében a Magyarországi Fióktelepe a kölcsönszerződést a felperesekhez címzett írásbeli nyilatkozattal 2013. június 14-én felmondta. Ekkor a tartozás 12 525,64 CHF volt.

A felperesek a módosított keresetükben annak a megállapítását kérték, hogy a szerződések nem jöttek létre, másodsorban színlelt, jóerkölcsbe ütköző, illetve tisztességtelen jellegük miatt teljesen érvénytelenek. Vitatták az alperes jogutódlását.

Az alperes az ellenkérelmében a kereset elutasítását kérte.

Az elsőfokú bíróság az ítéletével a keresetet elutasította, a felpereseket egyetemlegesen 127 000 forint perköltség fizetésére kötelezte azzal, hogy az illetéket az állam viseli.

Az indokolása szerint az alperes azt, hogy a hitelező jogutódja, igazolta. Ennek hiányában a kereset már ez okból alaptalannak bizonyult volna. A Pp. 215. § felhívásával rögzítette, hogy a keresetet a szerződés megkötésekor hatályos Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: Ptk.) alapján és abból a szempontból kellett megvizsgálnia, hogy az felperesek által hivatkozott okok - a konszenzus hiánya, jóerkölcsbe ütközés, alaki hibák, tisztességtelenség, uniós jogszabályba ütközés - alkalmasak-e a támadott szerződések teljes érvénytelenségének megállapítására.

A Ptk. 205. § (1)-(2), a 219. § (1), a 223. § (1), és a 522. § (2) bekezdése felhívásával megállapította, hogy a hitelező törvényes képviselői az ügyletkötésre meghatalmazást adtak banki alkalmazottnak, a szerződést képviselő útján szabályszerűen kötötte meg, mint ahogyan a felperesek is. A képviselők egybehangzó nyilatkozatát pedig tanúsítja a közjegyzői okirat.

A közjegyzői okiratba foglalt szerződés nem ütközik jóerkölcsbe, a Ptk. 200. § (2) bekezdés második mondata alapján nem semmis. A perbeli időszakban a deviza, illetőleg deviza alapú kölcsönszerződések - ahogyan arra a Kúria is rámutatott a 6/2013. PJE Határozatának 2. pontjában - általánosan elfogadottak voltak. A szerződésben nem „kétféle pénzhitel” szerepel, a Ptk. 231. § (2) bekezdése alapján nincs jogszabályi akadálya annak, hogy az ún. kirovó és lerovó pénznem eltérjen. A deviza alapú kölcsön lényege, hogy az adós tartozása devizában keletkezik, a kölcsön folyósítására és a törlesztésére pedig forintban kerül sor. A szerződés az egyes rendelkezéseinek a tisztességtelensége esetén sem ütközik jóerkölcsbe.

A közjegyző a megállapodás írásba foglalása során betartotta a reá irányadó szabályokat. A közjegyzői eljárás szabályainak esetleges megsértése esetén a közjegyzői okirat egyszerű okiratként is bizonyítja a szerződéses akarat Ptk. 522. § (2) bekezdésében előírt írásba foglalását. A szerződés semmisségét önmagában a pénzügyi intézmény azonosító adatainak a hiánya sem eredményezi.

Az elsőfokú bíróság a Ptk. 209/A. § (1)-(2) bekezdése és a Kúria 6/2013. PJE Határozata 5. pontja felhívásával úgy foglalt állást, hogy a szerződés részleges érvénytelenségét eredményezhetnék valóságuk esetén a felperesek azon hivatkozásai, hogy az árfolyamváltozás nagyságát meg kellett volna becsülni, tájékoztatást kellett volna adni a deviza forrás megszerzésével kapcsolatosan, illetve a kamaton felül számolt jutalék, költség, díj semmis. A fogyasztókkal kötött szerződésekben alkalmazott tisztességtelen feltételekről szóló 93/13/EGK Irányelv 3. cikk (1)-(2) bekezdésére és a melléklet 1.c) és i) pontjaira vonatkozó kereseti érvek kapcsán megállapította, hogy a tagállamokra kötelező rendelkezések, amelyek a magyar jogba átültetésre kerültek. Ezért azt, hogy szerződés az irányelvbe ütközik-e, nem vizsgálta.

A felperesek a fellebbezésükben tartalma szerint az elsőfokú ítélet keresetük szerinti megváltoztatását kérték. Fenntartották, hogy az alperes nem a hitelező jogutódja, a szerződések nem jöttek létre, másodlagosan érvénytelenek. Hiányzik a hitelező törvényes képviselőinek a szerződéskötésre adott, közjegyzői okirathoz fűzött meghatalmazása, a pénzügyi intézmény azonosító adatai, így az okirat nem közjegyzői okirat. A konszenzus hiányát állították arra hivatkozással, hogy a szerződés tartalmának a kialakítására nem volt ráhatásuk. A hitelezőtől nem kaptak tájékoztatást a jogszabály által rendezett, megállapodást nem igénylő kérdésekről. A kölcsönszerződés jóerkölcsbe ütközik, mert a kölcsön devizaneme CHF, de forint került folyósításra. A pénzügyi intézmény nem nyújtott a devizaforrás megszerzésével kapcsolatos tájékoztatást, kamaton felül számolt bármiféle jutalék, költség, díj semmis. A fellebbezés további érvei az egyedi megtárgyalás hiányában az egész szerződés tisztességtelenségére, a 93/13/EGK irányelvbe ütköző voltára, a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvény (a továbbiakban: Hpt.) 213. § (1) bekezdés a)-d) pontjára alapított érvénytelenségi keresetre vonatkoztak.

A fellebbezés nem alapos.

Az, hogy az alperes jogutódja-e a keresettel támadott szerződéseket kötő hitelezőnek, abból a szempontból bírt jelentőséggel, hogy vele szemben a kereseti igény érvényesíthető-e, vagy passzív anyagi jogi keresetőségi jog hiányában a keresetet érdemi vizsgálat nélkül kell ítélettel elutasítani. Ezért az ítéletablának először ebben a kérdésben foglalt állást.

A Cg.01-00-000000 cégjegyzékszámú **gazdasági társaság**, névváltozás folytán 2008. július 10-től **gazdasági társaság<sup>2</sup>** megszűnésének módja beolvadás, a cégbíróság 2008. december 31-i hatállyal törölte a cégnyilvántartásból. A hitelező e nappal a gazdasági társaságokról szóló 2006. évi IV. törvény (Gt.) 65. §-a alapján megszűnt, mégpedig a beolvadással történt egyesülés folytán a Gt. 67. § (1) és (3) bekezdése alapján jogutóddal. A hitelező jogutódja a közhiteles cégnyilvántartás adatai szerint az alperes külföldi vállalkozás (a határokon átnyúló egyesülésről szóló 2007. évi CXL. törvény 8.§ (4) bekezdés), a magyarországi fióktelepe a Cg.00-00-000000 cégjegyzékszámú alperes neve Magyarországi Fióktelepe.

A jogutódlása folytán az alperes a keresettel támadott szerződésben foglalt hitelezői jogok és kötelezettségek tekintetében is jogutód, a fogyasztó felperesek a szerződésből eredő igényüket vele szemben érvényesíthették. Ezt nem érinti az a körülmény, hogy a külföldi székhelyű vállalkozások magyarországi fióktelepeiről és kereskedelmi képviseléseiről szóló 1997. évi CXXXII. törvény 3. § (1a), és a 24. § (3) bekezdése alapján a külföldi székhelyű hitelintézet alperesnek a magyarországi fióktelepe is jogképes [BH2014. 20.]. Az alperes közvetlen perlése esetén ugyanis külön meghatalmazás nélkül folytathat a képviselőre irányuló tevékenységet is.

Az ítéletábra a másodfokú eljárását a Pf.II.20.533/2014/2. számú végzésével a Kúriának a pénzügyi intézmények fogyasztói kölcsönszerződéseire vonatkozó jogegységi határozatával kapcsolatos egyes kérdések rendezéséről szóló 2014. évi XXXVIII. (a továbbiakban: jogegységi) törvény 16. §-a alapján felfüggesztette. Az ítéletábra, miután az alperes az elszámolási törvény 38. § (1) és (4) bekezdésében foglalt törvényi kötelezettségének eleget tett, bejelentette és csatolta a (6) bekezdés szerinti felülvizsgált elszámolását, a Pf.II.20.585/2016/2. számú végzésével tájékoztatta a feleket a felfüggesztett eljárás folytatásáról. A felpereseket felhívta, hogy kérjék az érvénytelenség jogkövetkezményeként a kölcsönszerződés érvényessé vagy a határozathozatalig terjedő időre történő hatályossá nyilvánítását és terjesszenek elő a felek közötti elszámolásra kiterjedő, összecsúszva is megjelölt, határozott kérelmet. Tájékoztatta őket arról, hogy a jogegységi törvényben rögzített elszámolás szabályairól és egyes egyéb rendelkezésekről szóló 2014. évi XL. (a továbbiakban: elszámolási) törvény a 37. § (1)-(3) bekezdéseiben - a 39. §-a alapján a felfüggesztett eljárásokra is irányadóan - a jogalkalmazó bíróság számára kötelező normatív rendelkezésként határozta meg azt, hogy ha a fél a szerződés érvénytelenségének a megállapítását nem az érvénytelenség jogkövetkezményeinek - a szerződés érvényessé vagy a határozathozatalig terjedő időre történő hatályossá nyilvánításának - alkalmazására is kiterjedően kéri, a keresetlevél, illetve a kereset érdemben - eredménytelen hiánypótlási felhívást követően - nem bírálható el; a keresetlevelet idézés kibocsátása nélkül el kell utasítani vagy az eljárásokat meg kell szüntetni. Abban az esetben, ha a fél a szerződés érvénytelenségének megállapítása iránti kereseti kérelme mellett az eljárásban más kereseti kérelmet is előterjesztett; úgy kell tekinteni, hogy a megállapítás iránti kereseti kérelmet nem tartja fenn.

Ilyen kérelem hiányában az ítéletábra úgy tekintette, hogy a felperesek a kölcsönszerződés érvénytelenségének a megállapítása iránti kereseti kérelmüket nem tartják fenn. Érdemben az elsőfokú bíróság ítéletét kizárólag az elsődleges, a szerződés létre nem jöttére alapított kereseti kérelmet elutasító döntésére korlátozottan vizsgál(hat)ta felül, az ebben a keretben felhozott fellebbezési érveket értékelhette. A csak létrejött kölcsönszerződés kapcsán vizsgálható

érvénytelenségre tekintettel a felperesek érvénytelenség kérdésében kifejtett fellebbezési indokait figyelmen kívül hagyta, a kölcsönszerződés létre nem jöttét eredményező okokat vizsgálta. A felperesek által a hitelezővel kötött CHF alapú kölcsönszerződés létrejöttét a megkötésekor hatályos Ptk. általános és a Hpt. különös szabályai alapján kellett megítélni. A szerződésnek azon alaki és tartalmi hiányai, illetve hibái, amelyhez a Hpt. 213. §-a vagy a Ptk. az érvénytelenség jogkövetkezményét fűzi (pl. színlelt, jóerkölcsbe ütköző, tisztességtelen jelleg), a szerződés létrejöttét nem érintik. A Hpt. 77. § (2) bekezdés alapján pénzügyi intézmény kizárólag írásban köthet kockázatvállalással járó ügyletet, így kölcsön nyújtására irányuló szerződést is [2. számú melléklet III. 10.1. a)]. A kötelező alakiság megsértéséhez a Ptk. 217. § (1) bekezdése fűzi a semmiség jogkövetkezményét. A Ptk. 218. § (2) bekezdése alapján érvényességi kellék a közokirat vagy teljes bizonyító erejű magánokirat is, ha a szerződő fél nem tud vagy nem képes írni.

A szerződés létrejöttének általános polgári jogi szabályait a Ptk. a szerződési akarat és kifejezése cím alatt a 205. § (1)-(2) bekezdéseiben, illetve a szerződés létrejöttének a 211-215. §-aiba foglalt rendelkezéseiben határozta meg. Erre tekintettel a szerződés létrejötte körébe annak a vizsgálata tartozott, hogy a kölcsönszerződés tartalmazza-e a hitelező és az adós I. rendű felperes kölcsönös és egybehangzó akaratát kifejező, a Ptk. 219. § (1) és (2) bekezdése értelmében képviselő, azaz képviseleti joggal rendelkező személy útján is megtehető szerződési nyilatkozatát, megállapodásukat a lényeges - jogszabály által nem rendezett - kérdésekben.

A Ptk. 219. § (1) bekezdés alapján más személy (képviseelő) útján is lehet szerződést kötni. A törvényen, a hatósági rendelkezésen és az alapszabályon alapuló képviseleten felül a 222. §-a alapján képviseleti jogot a képviselőhöz, a másik félhez vagy az érdekelt hatósághoz a 223. § (1) bekezdés alapján a meghatalmazás alapján köthető szerződésre előír alakban intézett nyilatkozattal (meghatalmazás) lehet létesíteni. Az álképviselő jognyilatkozata a képviseltet nem köti, így kölcsönös akaratnyilatkozat hiányában a szerződés nem jön létre [EBH2004. 1146.]. Akinek létesítő okiraton vagy meghatalmazáson alapuló képviseleti joga van, képviselőnek minősül. A közhiteles cégjegyzékbe bejegyzett hitelező képviseletére a bejegyzett és közzétett cégszolgálat irányműve, meghatalmazást nem igényel. A szerződéskötéskor, 2006. augusztus 18-án a hitelező képviseletének a módja együttes volt, ily módon adott a képviseletre jogosult F. S. igazgatóság elnöke és Dr. M. V. igazgatósági tag együtt meghatalmazást a szerződéskötésénél eljáró, azt aláíró K. Zs. alkalmazottnak. A felperesek maguk csatolták a keresetlevelük mellékleteként azokat a közjegyzői okiratokat, amelyek mindezt és azt is igazolták, hogy a közjegyzői okiratba foglalt meghatalmazást hiteles másolatban a szerződéseket tartalmazó közjegyzői okirathoz fűzték. Ennek ellenére az ítélet táblája szükségesnek tartotta rámutatni arra is, hogy képviseleti jog hiányában eljáró „álképviselő” eljárását a képviselt az akaratának utólagos kifejezésével is jóváhagyhatja. Az utólagos jóváhagyás nincs alakszerűséghez kötve, a képviselt részéről írásban, szóban vagy akár ráutaló magatartással is megtörténhet. A ráutaló magatartás - aktív cselekvéssel vagy éppen passzivitással tanúsítva - szóbeli nyilatkozat nélkül közvetíti a szerződéses vagy egyéb jogügyleti akaratot. Ráutaló magatartás az is, ha a szerződést a képviselt magára nézve kötelezőnek ismeri el, és teljesíti az abból eredő kötelezettségeit [BH2014. 303.]. A jelen esetben azonban erre nem volt szükség, a hitelező nevében a szerződést a cégnyilvántartásba bejegyzett szervezeti képviselők által meghatalmazott személy írta alá.

A szerződés létrejöttének kérdését érintették a fellebbezés azon érvei is, amelyekből következően a lényeges kérdésekben a megállapodás egyedi megtárgyalás hiányában nem jött létre, mert a szerződés tartalmának a kialakítására nem volt ráhatásuk. Ennek kapcsán az ítélet táblája hangsúlyozza azt, hogy a pénzügyi intézmény által kötött kölcsönszerződés tartalmát részben az általa alkalmazott általános szerződési feltételek adják. E feltételek törvényi jellemzője a Ptk. 205/A. § (1) bekezdése

alapján az, hogy azokat a hitelező egyoldalúan előre meghatározza, a felek egyedileg a szerződéskötéskor sem feltétlenül tárgyalják meg. A Ptk. 205/B. §-a alapján e nélkül is a szerződés részévé válnak akkor, ha a pénzügyi intézmény lehetővé tette, hogy a másik fél annak tartalmát megismerje, és ha azt a másik fél kifejezetten vagy ráutaló magatartással elfogadta. E két törvényi konjunktív feltétel a perbeli esetben teljesült, a szerződés V.4. pontjában a felperesek úgy nyilatkoztak, hogy az üzletszabályzatot a szerződés aláírását megelőzően átvették, megismerték, magukra nézve kötelezőnek elfogadták. Az elfogadás megtörtént azon ráutaló magatartásukkal is, hogy a szerződést aláírták és teljesítették az abból eredő kötelezettségeiket.

Az aláírással tehát a felperesek és a hitelező között egy közokiratba foglaltan a szerződések az egyedi, a közjegyzői okiratba foglalt, a hitelező által alkalmazott általános szerződési feltételeket tartalmazó Üzletszabályzattal kiegészült tartalommal létrejöttek. Az általános, illetve az egyedi szerződés feltételeinek egyedileg megtárgyalt volta, a felperesek által a szerződés tartalmi befolyásolásának a lehetősége, a szerződés tartalmának kialakításában való részvételük már a szerződés érvényességét érintő kérdés, azok hiánya a Ptk. 209. § (1) bekezdés alapján a tisztességtelenség megállapításának egyik törvényi feltétele.

Nem kellett megállapodniuk olyan kérdésben, amelyet akár a Ptk., akár más jogszabály rendez. A hitelezőnek, mint szerződő félnek nem volt kötelessége a jogszabályok tartalmáról történő tájékoztatás. Az Alkotmány 77. § (2) bekezdése (jelenleg az Alaptörvény R) cikkének (2) bekezdése) alapján a jogszabályok mindenkire kötelezőek. Az állam biztosítja azt, hogy a jogszabályok mindenki számára megismerhetők legyenek. Ennek eszköze a jogszabályok kihirdetése.

A felperesek a kölcsönszerződéssel egy okiratba foglalt további megállapodások létre nem jöttét, ahogyan az érvénytelenségét is, a kölcsönszerződés létre nem jötte, illetve érvénytelensége miatt állították és kérték a zálogjog törlését. Az elsőfokú bíróság a kölcsönszerződés létrejöttét jogszabálysértés nélkül állapította meg, az érvénytelensége pedig a másodfokú eljárásban nem volt vizsgálható.

A megállapodásuk szerint a hitelező kielégítési joga bármelyik fél által gyakorolható felmondással és a zálogtárgyra vezetett végrehajtás miatt nyílik meg. A kielégítési jog gyakorlását a Ptk. rendelkezéseinek megfelelően szabályozták. A Ptk. 257. § (1)-(3) bekezdése alapján a kielégítési jog megnyílta előtt megállapodhattak a zálogtárgy közös, illetve a jogosult vagy megbízottja által bírósági végrehajtás mellőzésével történő értékesítésében. A legalacsonyabb eladási árat és a számítási módját meghatározták. A Ptk. 258. § (1) bekezdése szerint állapodtak meg abban is, hogy a hitelező a zálogtárgy tulajdonosa helyett és nevében eljárva jogosult a zálogtárgy tulajdonjogának átruházására, és kérheti az értékesítés céljából a zálogtárgy kiadását. A Ptk. 260. § (2) bekezdésében foglalt rendelkezésnek felelt meg annak kikötése, hogy a zálogjogosult a biztosítékadási kötelezettség alapján lekötött zálogtárgy értékének a kielégítést veszélyeztető csökkenése esetén további fedezetet követelhet, annak hiányában felmondással élhet.

Az ítéletábra a fellebbezést a Pp. 256/A. § (1) bekezdés f) pontja alapján tárgyaláson kívül bírálta el, a fent kifejtettekre tekintettel az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 253. § (2) bekezdése alapján helybenhagyta.

A felperesek teljes személyes költségmentességben részesültek, ezért fellebbezési illetéket a 6/1986. (VI.26.) IM rendelet 13. § (1) bekezdése és 14. §-a alapján az állam viseli. Az alperes oldalán a fellebbezés tárgyaláson kívüli elbírálása kapcsán és fellebbezési ellenkérelem hiánya miatt fellebbezési költség nem merült fel.

Debrecen, 2016. december 13.

Dr. Csiki Péter s.k. a tanács elnöke, Dr. Kocsis Ottilia s.k. előadó bíró, Dr. Veszprémy Zoltán s.k. bíró

A kiadmány hitelül:

- kiadó -